

Лектор навчальної дисципліни
Контактна інформація лектора (e-mail)
URL ЕНК на навчальному порталі НУБіП України

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародна і регіональна стандартизація та сертифікація»

Ступінь вищої освіти - Магістр

Спеціальність: 181 «Харчові технології»

Освітня програма: «Технології зберігання, консервування та переробки м'яса»

Рік навчання: 2, семестр 3

Форма навчання: денна

Кількість кредитів ЄКТС: 4

Мова викладання: українська

Доктор філософії (PhD), доцент Науменко Т.В.

tetianarozbytska@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2382>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна економіка інтегрує у світову торгівлю, розвивається світовий ринок і кожна країна прагне зайняти свою нішу в міжнародних економічних відносинах. Нині усе більше саме економічний потенціал країни, ступінь її економічного розвитку визначають положення цієї країни в світі, добробут громадян, взаємовідносини з іншими країнами. Тому саме міжнародна та регіональна стандартизація має велику роль у міжнародній торгівлі для сприяння розвитку стандартизації в усьому світі для полегшення міжнародного обміну товарами і послугами та розвитку співпраці інтелектуальної, наукової, технічної та економічної діяльності, що і висвітлює даний курс дисципліни.

Міжнародна стандартизація є одним з важливих напрямків міжнародної співпраці. Вона служить нормативною базою в налагодженні усіх видів економічних та науково-технічних зв'язків між різними країнами світу. Особливе значення має міжнародна стандартизація в тих галузях людської діяльності, які стосуються глобальних загальносвітових проблем. Це охорона довкілля, безпека добування і використання енергетичних ресурсів та корисних копалин, забезпечення і утилізація різних типів відходів, безпека продукції для життя і здоров'я людини.

Метою викладання дисципліни є отримання студентами правових, організаційних, методичних знань та практичних навичок з стандартизації і сертифікації сільськогосподарської продукції, вміння розробити необхідні нормативні документи, самостійно ставити і вирішувати наукові та виробничі завдання щодо стандартизації і сертифікації сільськогосподарської продукції.

Для досягнення цієї мети викладання дисципліни полягає в тому, щоб:

- дати студентам відповідну підготовку з теоретичних питань стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції;
- ознайомити студентів з основними законодавчими, нормативними документами, чинними як в Україні, так і міжнародними та європейськими;
- вивчити основоположні та організаційно-методичні стандарти національної стандартизації та сертифікації;
- забезпечити студентам необхідну підготовку для самостійної роботи щодо розроблення НД різних категорій на сільськогосподарську та харчову продукцію;

- ознайомити студентів з правилами оформлення продукції на експорт та визнанням сертифіката відповідності іноземної держави на імпорту продукцію.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна і регіональна стандартизація і сертифікація» є питання функції та завдання міжнародних і регіональних організацій зі стандартизації, принципи побудови і порядок застосування міжнародних стандартів, вимоги міжнародних стандартів ISO серії 9000, 14000, 22000, 26000, 27000, 31000, SA 8000, OHSAS 18000, інформаційні ресурси міжнародних організацій зі стандартизації, галузі застосування стандартів; процедури оцінки відповідності та акредитації; модулі оцінки відповідності; методики вимірювання параметрів продукції, яка підлягає оцінці відповідності; функції та завдання міжнародних організацій в галузі акредитації і оцінки відповідності продукції, послуг, персоналу; порядок застосування європейського і національного знаку відповідності.

Компетентності навчальної дисципліни:

Загальні компетентності:

ЗК 05 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 08 Здатність працювати в міжнародному контексті.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (практичні/ самостійна робота)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
3 семестр				
Модуль 1. Міжнародні та регіональні організації стандартизації.				
Лекція 1. Структура міжнародної організації зі стандартизації.	4/7	- знати вимоги основних чинних національних, міждержавних, міжнародних та регіональних документів зі стандартизації та сертифікації до сільськогосподарської та харчової продукції, щоб дотримуватись їх у своїй практичній діяльності; - знати принципи стандартизації промислової сільськогосподарської продукції, володіти методами стандартизації, які забезпечують виготовлення високоякісної продукції сільськогосподарського призначення; - знати вимоги	Самостійна робота № 1 Тема: «Структура міжнародної організації зі стандартизації». Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 1, а саме структура міжнародної організації із стандартизації. Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 1. Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. –	10

		<p>основоположних стандартів національної стандартизації щодо розроблення, оформлення, узгодження, затвердження, перегляду, зміни, скасування, реєстрації НД різних категорій (ГОСТ, ДСТУ, СТУ, СОУ, ТУУ) і вміти розробляти такі документи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати правила і порядок гармонізації стандартів на сільськогосподарську та харчову продукцію із стандартами ISO, EN, Директивами ЄС, стандартами Комісії Кодекс Аліментаріус; - вміти розробляти НД різних категорій на сільськогосподарську та харчову продукцію гармонізовані з вимогами стандартів ISO, EN та САС; - вміти оформляти документи при підготовці партій сільськогосподарської та харчової продукції на експорт, при одержанні продукції по імпорту; - вміти використовувати набуті знання для підвищення об'єктивності контролю 	<p>Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.</p> <p>–</p> <p>К.:2014.(http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf).</p> <p>Навчальний посібник стор. 11-33.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. <p>Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
<p>Лекція 2. Міжнародні організації, що співпрацюють з ISO.</p>	4/7	<p>різних категорій на сільськогосподарську та харчову продукцію гармонізовані з вимогами стандартів ISO, EN та САС;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти оформляти документи при підготовці партій сільськогосподарської та харчової продукції на експорт, при одержанні продукції по імпорту; - вміти використовувати набуті знання для підвищення об'єктивності контролю 	<p>Самостійна робота № 2</p> <p>Тема: «Міжнародні організації, що співпрацюють ISO».</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 2, а саме міжнародні організації, що співпрацюють ISO.</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 2.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником</p>	10

		показників якості сільськогосподарської сировини і готової продукції та зменшення браку; - вміти застосовувати отримані знання для підвищення організаційно-технічного рівня виробництва з метою створення умов для випуску сертифікованої високоякісної, конкурентноспроможної продукції, яка матиме широкий ринок збуту.	Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014. (http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf). Навчальний посібник стор. 67-92. Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.	
Лекція 3. Міжнародна електротехнічна комісія.	2/7		Самостійна робота № 3 Тема: «Міжнародна електротехнічна комісія ІЕС». Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 3, а саме міжнародна електротехнічна комісія ІЕС. Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 3. Хід роботи: При виконанні самостійної роботи	10

			<p>користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014.http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf). Навчальний посібник стор. 33-48.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. <p>Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
<p>Лекція 4. Регіональні організації у сфері стандартизації.</p>	4/7		<p>Самостійна робота № 4</p> <p>Тема: «Регіональні організації у сфері стандартизації».</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 4, а саме регіональні організації у сфері стандартизації.</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 4.</p>	10

			<p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014.http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf. Навчальний посібник стор. 366-442. Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
<p>Лекція 5. Міжнародні (галузеві) організації стандартизації.</p>	<p>4/7</p>		<p>Самостійна робота № 5 Тема: «Міжнародні (галузеві) організації стандартизації». Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 5, а саме міжнародні (галузеві) організації стандартизації. Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним</p>	<p>15</p>

			<p>посібником дати відповіді на запитання до № 5. Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014.(http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf). Навчальний посібник стор. 93-111. Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
Лекція 6. Стандартизація в деяких країнах світу.	2/5		<p>Самостійна робота № 6 Тема:«Стандартизація в деяких країнах світу». Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 6, а саме стандартизація в деяких країнах світу. Завдання:</p>	15

			<p>використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 6.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.</p> <p>– К.:2014. (http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf).</p> <p>Навчальний посібник стор. 321-364.</p> <p>Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби.</p> <p>Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
Модуль 2. Міжнародні стандарти на системи управління якістю.				

<p>Лекція 7. Концепція TQM «Загальне управління якістю».</p>	<p>4/7</p>	<p>- знати вимоги основних чинних національних, міждержавних, міжнародних та регіональних документів зі стандартизації та сертифікації до сільськогосподарської та харчової продукції, щоб дотримуватись їх у своїй практичній діяльності;</p> <p>- знати принципи стандартизації промислової сільськогосподарської продукції, володіти методами стандартизації, які забезпечують виготовлення високоякісної продукції сільськогосподарського призначення;</p> <p>- знати вимоги основоположних стандартів національної стандартизації щодо розроблення, оформлення, узгодження, затвердження, перегляду, зміни, скасування, реєстрації НД різних категорій (ГОСТ, ДСТУ, СТУ, СОУ, ТУУ) і вміти розробляти такі документи;</p> <p>- знати правила і порядок гармонізації стандартів на сільськогосподарську та харчову продукцію із стандартами ISO, EN, Директивами</p>	<p>Самостійна робота № 7</p> <p>Тема: «Концепція TQM «Загальне управління якістю».</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 7, а саме концепція TQM «Загальне управління якістю.</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 7.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.</p> <p>– К.:2014.http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf).</p> <p>Навчальний посібник стор. 112-114.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. <p>Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його</p>	<p>10</p>
---	------------	--	--	------------------

		<p>ЄС, стандартами Комісії Кодекс Аліментаріус;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти розробляти НД різних категорій на сільськогосподарську та харчову продукцію гармонізовані з вимогами стандартів ISO, EN та САС; - вміти оформляти документи при підготовці партій сільськогосподарської та харчової продукції на експорт, при одержанні продукції по імпорту; - вміти використовувати набуті знання для підвищення об'єктивності контролю показників якості сільськогосподарської сировини і готової продукції та зменшення браку; - вміти застосовувати отримані знання для підвищення організаційно-технічного рівня виробництва з метою створення умов для випуску сертифікованої високоякісної, конкурентноспроможної продукції, яка матиме широкий ринок збуту. 	<p>одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
<p>Лекція 8. Міжнародні стандарти серії</p>	<p>4/7</p>		<p>Самостійна робота № 8 Тема: «Міжнародні</p>	<p>10</p>

<p>ISO 9000 i ISO 10000.</p>			<p>стандарти серії ISO 9000 i ISO 10000».</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 8, а саме Міжнародні стандарти серії ISO 9000 i ISO 10000.</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 8.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014. (http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf).</p> <p>Навчальний посібник стор. 143.</p> <p>Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби.</p> <p>Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
<p>Лекція 9.</p>	<p>2/7</p>		<p>Самостійна робота</p>	<p>10</p>

<p>Міжнародні стандарти щодо системи управління безпечністю харчових продуктів (СУБХП) ДСТУ ISO 22000:2018.</p>			<p style="text-align: center;">№ 9</p> <p>Тема: «Міжнародні стандарти щодо системи управління безпечністю харчових продуктів (СУБХП) ДСТУ ISO серії 22000:2018.</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 9, а саме міжнародні стандарти щодо системи управління безпечністю харчових продуктів (СУБХП) ДСТУ ISO серії 22000 2018.</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 9.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014.(http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf).Навчальний посібник стор. 155.</p> <p>Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за</p>	
--	--	--	---	--

			потреби. Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.	
Лекція 10. Міжнародні та європейські вимоги до екологічної складової АПК.	4/7		<p>Самостійна робота № 10</p> <p>Тема: «Міжнародні та європейські вимоги до екологічної складової АПК».</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 10, а саме міжнародні та європейські вимоги до екологічної складової АПК.</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 10.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014.(http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf).</p> <p>Навчальний посібник стор. 174.</p> <p>Завдання:</p>	10

			<p>1. Дослідити та дати відповіді на питання.</p> <p>2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби.</p> <p>Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.</p>	
<p>Лекція 11. Міжнародні стандарти соціальної відповідальності (SA 8000).</p>	4/7		<p>Самостійна робота № 11</p> <p>Тема: «Міжнародні стандарти соціальної відповідальності (SA 8000)».</p> <p>Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 11, а саме міжнародні стандарти соціальної відповідальності (SA 8000).</p> <p>Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 11.</p> <p>Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:2014.http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gum</p>	15

			enuk.pdf). Навчальний посібник стор. 247. Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.	
Лекція 12. Міжнародні стандарти щодо систем управління безпекою і гігієною праці.	2/5		Самостійна робота № 12 Тема: «Міжнародні стандарти щодо систем управління безпекою і гігієною праці». Мета роботи: вивчити та перевірити свої знання із теми № 12, а саме міжнародні стандарти щодо систем управління безпекою і гігієною праці. Завдання: використовуючи лекційний матеріал та навчальним посібником дати відповіді на запитання до № 12. Хід роботи: При виконанні самостійної роботи користуватися навчальним посібником Г.Д.Гуменюк, Н.Б.Сілонова, Ю.В.Слива К. – Міжнародна і регіональна стандартизація: Навчальний посібник для	15

			студентів вищих навчальних закладів. — К.:2014.(http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/gumenuk.pdf). Навчальний посібник стор. 230. Завдання: 1. Дослідити та дати відповіді на питання. 2. Заповнити таблиці та рисунку або за зробити їх за потреби. Форма подання результатів: оформити звіт в робочому зошиті та надіслати його одним файлом формату PDF через систему Elearn.	
Всього за семестр			70	
Екзамен			30	
Всього за курс			100	

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова:

1. Бичківський Р. В., Столярчук П. Г., Гамула П. Р. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: Підручник. Львів: Видавництво Національного університету. Львівська політехніка, 2004. 560 с.
2. Н. А. Медведєва, О. В. Радько, О. Д. Близнюк, М. М. Регульський. Стандартизація і сертифікація продукції та послуг : навч. посіб. К. : НАУ, 2013. 400 с.
3. Величко О.М. Коцюба А.М., Новиков В.М. Основи метрології та метрологічна діяльність: Навч. посіб. К.: 2000. 228 с.
4. Медведєва Н.А. Організаційно-методичні засади стандартизації: Методичні вказівки до вивчення першого модуля дисципліни. К.: ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 247 с.
5. Кириченко Л.С., Мережко Н.В. Основи стандартизації, метрології, управління якістю: Навч. посіб. К.: Київ. нац. торг. – економ. ун-т, 2010. 446 с.
6. Коренець Ю. М. Стандартизація, сертифікація і метрологія: навч. посібник. Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2023. 90 с.
7. Гуменюк, Г. Д. Стандартизація: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Херсон: Олді-плюс, 2017. 328 с.
8. Гуменюк, Г. Д. Сертифікація, оцінювання відповідності, акредитація: навчальний посібник. НУХТ. Херсон: Олді-плюс, 2018. 220 с.
9. Стойко І.І. Стандартизація, сертифікація, метрологія (Програма, курс лекцій, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, тести, нормативні документи): навч.-метод. посібник. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 212 с.

Допоміжна література:

1. Топольник В. Г., Котляр М. А. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю. Львів, Магнолія, 2009. 212 с.
2. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації: Підручник. 3-є вид. перероб. і доп. К.: Європ. ун-т. фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. 174 с.
3. ISO 9001: 2015 Quality management systems – Requirements.
4. ISO 14001 : 2015 Environmental management systems – Requirements with guidance for use.
5. ISO 22000 : 2018 Food safety management systems – Requirements for any organization in the food chain.
6. SAI SA 8000 : 2001 Social Accountability International.
7. ISO 31000 : 2018 Risk management – Guidelines.
8. DSTU ISO 45001 : 2018 Occupational health and safety management systems – Requirements with guidance for use.
9. ISO/IEC 27001 : 2013 Information technology – Security techniques – Information security management systems – Requirements.
10. ISO/TS 22225 : 2001 Global medical device nomenclature for the purpose of regulatory data exchange.
11. ISO 19011 : 2018 Guidelines for auditing management systems.

Інформаційні ресурси:

1. Каталог нормативних документів: <http://shop.uas.org.ua/>
2. Національне агентство з акредитації України: <https://naau.org.ua/>
3. ДП «УкрНДНЦ» (Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості») <http://uas.org.ua/ua/>
4. ГП "Укрметртестстандарт": <http://metrology.kiev.ua/home>